

Yrityskokodynamiikka ja kasvun esteet Suomessa

Kasvatko suomalaiset yritykset?

Valtaosa suomalaisista yrityksistä on pieniä, alle 10 henkilöä työllistäviä mikroyrityksiä. Keskimäärin mikroyritykset työllistivät vuosina 2008–2020 vain yrittäjän itsensä tai lisäksi yhden toisen henkilön. Samaan aikaan suurempia yrityksiä oli Suomessa lukumääräisesti merkittävästi vähemmän. Kasvatko suomalaiset yritykset? Tässä muistiossa tarkastellaan miten suomalaiset yritykset ovat liikkuneet kokoluokkien välillä vuosina 2008–2020 ja millaiset tekijät hidastavat eri kokoisten yritysten kasvua.

Kasvua yleisempää ovat siirtymiset pienempään kokoluokkaan.

Tulosten mukaan yritykset siirtyvät ennemminkin pienempään kokoluokkaan kuin kasvavat suurempaan. Valtaosa yrityksistä pysyy samassa kokoluokassa niin kolmen kuin viiden vuodenkin tarkastelujaksolla.

Yleisimmät yritysten kohtaamat kasvun esteet Suomessa ovat raskas sääntely ja halu välttää velkaantumista. Pienemmillä yrityksillä kasvun esteet liittyvät rahoitukseen ja velkaantumiseen, kun taas kooltaan hieman suuremmilla yrityksillä kasvua rajoittaa kilpailu. Noin viidesosa yrityksistä kokoluokkaan katsomatta kokee kasvun esteiksi tuotteiden ja palveluiden uudistustarpeen sekä rakennus- ja viranomaislupien saannin vaikeuden. Eniten kasvun esteitä koetaan mikroyrityksissä, vähiten ns. Mittelstand-yrityksissä, jotka työllistävät 250–499 henkilöä.

Suomen houkuttelevuus ulkomaisille osaajille ja yrityksille

**Annu Laurikka (KTM)
Etlä**

Tämä muistio perustuu ETLA Raporttiin No 141 ”Yrityskokodynamiikka ja kasvun esteet Suomessa”, mikä on tehty osana Business Finlandin rahoittamaa laajempaa tutkimuskokonaisuutta Suomen houkuttelevuudesta ulkomaisille osaajille ja yrityksille.

Muistion on kirjoittanut **Annu Laurikka** (Etlä).
Haluan kiittää Business Finlandia hankkeen rahoituksesta.

Lisätietoja tutkimuksesta: annu.laurikka@etla.fi, +354 44 083 8898

Suomalaiset yritykset ovat valtaosin pieniä.

Johdanto

Kasvavatko suomalaiset yritykset? Entä mitkä tekijät estävät yrityksiä kasvamasta ja onko eri kokoisilla yrityksillä erilaisia kasvun esteitä? Yritysten kasvu ja sen tarve tuottavuuden kasvun näkökulmasta on keskeinen teema talouspoliittisessa keskustelussa.

Taulukkoon 1 on koottu suomalaisten yritysten määrät ja keskimääräiset henkilöstömäärät kokoluokittain vuosina 2008 ja 2020. Kokoluokat pohjautuvat Euroopan komission (2003) kokoluokkamäärittelyyn yrityksen henkilöstömäärän mukaan. Lisäksi mukana on myös ylimääräinen kokoluokka: 250–499 henkilön Mittelstand-yritys.

Valtaosa suomalaisista yrityksistä on mikroyrityksiä, jotka työllistävät keskimäärin 1–2 henkilöä. Suurempia yrityksiä on taas merkittävästi paljon vähemmän. Yli 50 työntekijän yrityksiä on vain noin 1 % kaikista yrityksistä. Vaikka yli 500 henkilöä työllistäviä yrityksiä onkin vain murto-osa kaikista yrityksistä, on niiden työllistämisaikutus kuitenkin merkittävä. Sekä vuonna 2008 että 2020 työntekijöiden osuus kaikista työllisistä oli suuryrityksillä suurin, vaikka onkin laskenut vuosien välillä 3 %-yksikköä. Mikroyritykset ovat myös merkittävä työllistäjä. Vuosien 2008–2020 välillä kokoluokkien suhteellisissa suuruuksissa ei ole nähtävissä erityistä vaihtelua. (Laurikka 2023.)

Taulukko 1 Yritysten määrä, osuus ja keskimääräinen henkilöstömäärä kokoluokittain vuosina 2008 ja 2020

	Yritysten määrä	%-osuus yrityksistä	Keskimääräinen henkilöstömäärä
<i>Yrityksen kokoluokka vuonna 2008</i>			
Mikroyritys, 0–9 h.	303 800	95,0	1,4
Pienyritys, 10–49 h.	14 000	4,0	19,9
Keskisuuri yritys, 50–249 h.	2 400	0,8	101,3
Mittelstand-yritys, 250–499 h.	400	0,1	346,1
Suuryritys, 500+ h.	300	0,1	1 481,1
Yhteensä	320 900	100,0	4,7
<i>Yrityksen kokoluokka vuonna 2020</i>			
Mikroyritys, 0–9 h.	348 900	95,0	1,1
Pienyritys, 10–49 h.	16 200	4,0	20,2
Keskisuuri yritys, 50–249 h.	3 100	0,8	95,0
Mittelstand-yritys, 250–499 h.	400	0,1	340,1
Suuryritys, 500+ h.	300	0,1	1 290,7
Yhteensä	368 800	100,0	4,1

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat. Luvut pyöristetty lähimpään sataan.

Yritysten siirtymät kokoluokasta toiseen

Todennäköisyyksiä siirtyä kokoluokasta toiseen voidaan tarkastella siirtymämatriisin avulla. Sen avulla nähdään, kuinka suuri osuus kunkin kokoluokan

yrityksistä pysyy samassa kokoluokassa ja mikä osuus siirtyy kokoluokasta toiseen tietyllä aikaperiodilla.

Suurin osa yrityksistä pysyy samassa kokoluokassa.

Taulukossa 2 nähdään yritysten siirtymät viiden vuoden tarkastelujaksolla. Vasemmalta luetaan yrityksen koko vuonna t ja ylhäältä yrityksen koko viisi vuotta myöhemmin vuonna t + 5. Prosenttiosuudet kertovat kuinka suuri osuus alkuvuonna t rivin kokoluokassa olleista yrityksistä on vuonna t + 5, eli viiden vuoden kuluttua, sarakkeen osoittamassa kokoluokassa. Esimerkiksi pienistä 10–49 henkilön yrityksistä 72 % on samassa 10–49 henkilön kokoluokassa vielä 5 vuotta myöhemmin ja 22,2 % on tippunut kokoluokaltaan pienempään mikroyritysten kokoluokkaan.

Yleisempää on siirtyä pienempään kokoluokkaan kuin kasvaa suurempaan.

Näyttääkin siltä, että suuremman kokoluokan sijaan yritykset siirtyisivät enneminkin henkilöstömäärältään pienempään kokoluokkaan, eli niiden henkilöstömäärä vähenee. Siirtymän suunta näkyy myös 250–499 työntekijän Mittelstand-yrityskokoluokassa, missä 24 % näyttää siirtyneen pienempään 50–249 työntekijän kokoluokkaan 5 vuoden tarkastelujaksolla. Tulokset ovat samanlaisia myös lyhyemmällä kolmen vuoden tarkastelujaksolla.

Taulukko 2 Yritysten siirtymät viiden vuoden tarkastelujaksolla, %

Yrityksen koko vuonna t	Yrityksen koko vuonna t + 5					
	Yrityksen kokoluokka	0–9 h.	10–49 h.	50–249 h.	250–499 h.	500+ h.
0–9 h.		98,1	1,8	0,1	0,0	0,0
10–49 h.		22,2	72,0	5,8	0,1	0,0
50–249 h.		4,7	17,2	73,1	4,3	0,7
250–499 h.		3,0	2,8	24,2	58,1	12,0
500+ h.		1,7	0,5	3,7	12,3	81,9

Huom! Siirtymämatrissi muodostettu tasapainoisesta paneelaineistosta, mukana ei täten ole yritysrekisteristä tarkastelujaksolla poistuneita yrityksiä. N=1832096. Aikaperiodi: 2008–2020.

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

Yritysten ensisijainen tarkoitus ei kuitenkaan ole kasvattaa henkilöstömäärää. Tietyissä tilanteissa toiminnan tehostaminen ja automatisointi voi jopa vähentää työntekijöiden määrää, vaikka yrityksen toiminta tosiasiansa lisääntyisi. Tarkastelua jatketaan määrittämällä kokoluokat uudelleen liikevaihdon perusteella käyttämällä pohjana Euroopan komission (2003) määrittelyä kokoluokkien liikevaihdosta. Yritykset, joissa liikevaihto on yli 50 miljoonaa euroa, on jaettu aiempaa kokoluokkamäärittelyä vastaaviin Mittelstand-yrityksiin ja suur-yrityksiin.

Myös liikevaihdolla mitattuna yleisintä on pysyä samassa kokoluokassa sekä kolmen että viiden vuoden tarkastelussa (Taulukko 3). Niin henkilöstömäärällä kuin liikevaihdollakin mitattuna siirtymät alempaan kokoluokkaan ovat yleisempiä kuin kasvu suurempaan kokoluokkaan. Suunta ei ole kuitenkaan aivan niin

selvä kuin henkilöstömäärällä mitattuna. Yrityksistä, joiden liikevaihto on 2–10 milj. euron tasolla miltei 10 % on viiden vuoden kuluttua yli 10 miljoonan euron kokoluokassa. Mittelstand (50–150 milj. €) yrityksistä yli 10 % on kasvanut kaikista suurimpaan kokoluokkaan. Toisaalta näistä myös miltei 20 % on tip-punut alempaan kokoluokkaan.

Taulukko 3 Yritysten siirtymät viiden vuoden tarkastelujaksolla, %

Yrityksen koko vuonna t	Yrityksen koko vuonna t + 5					
	Yrityksen kokoluokka	0–9 h.	10–49 h.	50–249 h.	250–499 h.	500+ h.
0–9 h.		98,1	1,8	0,1	0,0	0,0
10–49 h.		22,2	72,0	5,8	0,1	0,0
50–249 h.		4,7	17,2	73,1	4,3	0,7
250–499 h.		3,0	2,8	24,2	58,1	12,0
500+ h.		1,7	0,5	3,7	12,3	81,9

Huom! Siirtymämatrissi muodostettu tasapainoisesta paneeliaineistosta, mukana ei täten ole yritysrekisteristä tarkastelujaksolla poistuneita yrityksiä. N=1832096. Aikaperiodi: 2008–2020.

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

Kasvun esteet

Taulukoiden 2 ja 3 perusteella voidaan sanoa, että kasvaminen suurempaan yrityskokoluokkaan ei ole niin yleistä kuin voisi olettaa. Tarkastellaan siis millaisia kasvun esteitä yritykset kohtaavat, ja tutkitaan, onko yrityksen koolla ja näillä kasvun esteillä yhteyttä.

Kasvun esteiden tutkimiseen hyödynnetään Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen vuonna 2015 keräämää yrityskyselyä, missä noin 4 300 erikokoisen yrityksen ylin johto vastasi kysymykseen, rajoittivatko esitetyt kasvun esteet heidän yrityksensä kasvua. Taulukossa 4 esitetään väittämät kasvun esteille ja kuinka paljon kutakin kasvun estettä kussakin henkilöstömäärällä mitatussa kokoluokassa kohdataan.

Yleisin yrityksen kohtaama kasvun este on raskas sääntely.

Miltei puolet yrityksistä raportoi raskaan sääntelyn ja halun välttää velkaantumista rajoittavan kasvua. Pienimmässä 0–9 työntekijän mikroyrityksissä halu välttää velkaantumista (54 %) on yleisin kasvua rajoittava tekijä. Kaikissa muissa yrityskokoluokissa taas raskas sääntely koetaan kaikista eniten kasvua rajoittavaksi. Etenkin suuryrityksissä koetaan raskaan sääntelyn rajoittavan kasvua. Kilpailijoita korkeamman kustannustason koetaan rajoittavan kasvua vain 23 % mikroyrityksistä, mutta keskiuurissa yrityksissä, Mittelstand-yrityksissä ja suurissa yrityksissä se on toiseksi yleisin kasvun este. Merkitys näyttää olevan suuri etenkin keskiuurissa 50–249 henkilön yrityksissä, joissa 42 % vastaajista kokee kilpailijoita suuremman kustannustason rajoittavan kasvua.

Mittelstand-yritykset raportoivat vähiten kasvun esteitä.

Kokonaisuudessaan vähiten kasvun esteitä raportoidaan 250–499 henkilön Mittelstand-yrityksissä ja eniten taas mikroyrityksissä.

Kokoluokkien määrittäminen liikevaihdon perusteella ei muuttanut merkittävästi vastaustuloksia kokoluokittain (Laurikka, 2023).

Taulukko 4 Kasvun esteet kokoluokittain, %-osuus yrityksistä, jotka ovat vastanneet ko. väittämän estävän kasvua

	0–9 h.	10–49 h.	50–249 h.	250–499 h.	500+ h.	Kaikki kokoluokat
1. Kapasiteetti täyskäytössä	37	30	25	25	17	34
2. Raskas sääntely tai hallinnolliset velvollisuudet	49	51	44	38	55	49
3. Halu välttää velkaantumista	54	39	28	20	25	48
4. Puutteet myynnissä ja markkinoinnissa	43	33	31	14	23	39
5. Myynti- ja jakelukanavat eivät toimi tyydyttävästi	26	22	17	12	12	24
6. Tuotteet/palvelut kaipaavat merkittäviä uudistuksia	21	18	19	20	16	20
7. Osaavan työvoiman heikko saatavuus	36	37	27	29	25	35
8. Kilpailijoita korkeampi kustannustaso	23	35	42	37	35	28
9. Rakennus- ja muiden viranomaislupien saanti	16	18	21	17	24	17

Vastausvaihtoehdot kyselyssä, väite rajoittaa yrityksesi kasvua: ei lainkaan, vähän, melko paljon, hyvin paljon.
Analyysissä luokiteltu: ei lainkaan & vähän = 0 (ei rajoita kasvua) ja melko paljon & hyvin paljon = 1 (rajoittaa kasvua).
Lähde: Kyselytutkimus, ETLA 2015. Kirjoittajan laskelmat.

On erittäin todennäköistä, että kasvun esteiden kohtaamiseen vaikuttavat muutkin yrityksen ominaisuuksiin tai toimintaympäristöön liittyvät tekijät kuin vain yrityksen koko. Nämä muut tekijät, kuten yrityksen ikä ja toimiala otettiin huomioon estimoitaessa kokoluokan ja kasvun esteiden yhteyttä tilastollisin menetelmin.

Mikroyrityksissä koetaan suurempia yrityksiä todennäköisemmin kasvun esteitä, koska halutaan välttää velkaantumista.

Estimointitulosten mukaan mikroyrityksissä koetaan suurempia yrityksiä todennäköisemmin kasvun esteitä, koska halutaan välttää velkaantumista tai koska myynnissä ja markkinoinnissa tai myynti- ja jakelukanavissa on puutteita. Pienet- ja keskisuuret yritykset taas kokevat kilpailijoita korkeamman kustannustason rajoittavan kasvua mikroyrityksiä useammin. Suuryrityksissä tai Mittelstand-yrityksissä ei koeta minkään kasvun esteen kohdalla enemmän kasvun esteitä kuin mikroyrityksissä. Yrityksen kokoluokalla ei ole tilastollisesti merkitsevää vaikutusta siinä, kohtaako yritys kasvun esteitä tuotteiden ja palveluiden uudistustarpeen takia tai rakennus ja viranomaislupien takia. Näistä johtuvia kasvun esteitä kohdataankin tasaisesti noin viidesosassa yrityksistä yrityskoosta riippumatta.

Estimointitaulukot ja -yhtälöt esitetään tarkemmin muistion perusteena olevassa ETLA Raportissa No 141 *”Yrityskokodynamikka ja kasvun esteet Suomessa”*.

Lopuksi

Tutkimuksen yksi merkittävimmistä tuloksista on havainto siitä, kuinka harvinaista tosiasiaa suurempaan yrityskokoluokkaan siirtyminen on henkilöstömäärällä mitattuna. Kasvua yleisempää on siirtyä pienempään kokoluokkaan.

Henkilöstömäärän väheneminen ei välttämättä tarkoita tuottavuuden laskua.

Tulosten soveltamisessa laajempaan keskusteluun suomalaisten yritysten menestyksestä tulee ottaa huomioon tutkimuksessa yrityskokoa määrittävä mittari henkilöstömäärä. Yrityksen henkilöstömäärän väheneminen ei välttämättä ole erityisemmin yhteydessä yrityksen tuottavuuden laskun kanssa. Tilanne voi olla jopa päinvastainen yritysten tehostaessa toimintaansa, jolloin yrityksen tuottavuus voi kasvaa mutta henkilöstömäärä tippua. Kuitenkin myös liikevaihdolla mitattuna suurin osa yrityksistä pysyy samassa kokoluokassa ja yleisempää on siirtyä pienempään kokoluokkaan.

Pienemmillä yrityksillä kasvun esteet liittyvät useammin rahoitukseen ja velkaantumiseen ja hieman suuremmilla taas kilpailuun. Yleisimmät yritysten kohtaamat kasvun esteet ovat raskas sääntely ja halu välttää velkaantumista. Pienet yritykset kohtasivat suurempia yrityksiä todennäköisemmin kasvun esteitä velkaantumiseen, myyntiin ja markkinointiin sekä jakelukanaviin liittyen. Hieman suuremmissa yrityksissä taas koettiin pieniä yrityksiä useammin kasvun esteitä liittyen kilpailijoita korkeampaan kustannustasoon.

Kasvua estää myös tuotteiden ja palveluiden uudistustarve.

Noin viidesosa yrityksistä kokee kasvun esteitä tuotteiden ja palveluiden uudistustarpeen sekä rakennus- ja viranomaislupien saannin vaikeuden takia kokoluokasta huolimatta. Eniten kasvun esteitä koetaan mikroyrityksissä ja vähiten 250–499 henkilön Mittelstand-yrityksissä. Tulkinnoissa tulee kuitenkin huomioida, että kyseessä ovat kyselyyn vastanneiden yritysten subjektiiviset näkemykset kasvun esteistä.

Mitä kasvun esteille on tehtävissä?

Mikäli kasvua tavoitellaan, tulisi kasvun esteitä luonnollisesti tietyn rajauksin pyrkiä poistamaan. Yrityksillä ei kuitenkaan ole mahdollista vaikuttaa kaikkiin kohtaamiinsa kasvun esteisiin. Kasvun esteet voidaan jakaa karkeasti ulkoisiin esteisiin, mitkä tulevat yritykselle ikään kuin annettuina, sekä sisäisiin kasvun esteisiin, joihin yrityksellä on vaikutusmahdollisuuksia. Analyysissä esitetyistä kasvun esteistä yritys itse pystyy vaikuttamaan muun muassa valintaan olla ottamatta velkaa, myymiensä tuotteiden uudistamiseen sekä niiden myyntiin ja markkinointiin. Toisaalta taas sääntely ja lupien saaminen eivät ole yrityksen omissa käsissä, vaan niihin voidaan vaikuttaa pitkälti vain politiikkatoimilla.

Kirjoittajan yhteystiedot:

Annu Laurikka, annu.laurikka@etla.fi, +354 44 083 8898

Lähdeviitteet:

European Commission (2003). Commission Recommendation 2003/361 of 6 May 2003 concerning the definition of micro, small and medium-sized enterprises, Official Journal L 124, pp. 0036-0041

Laurikka, Annu (13.11.2023). "Yrityskokodynamiikka ja kasvun esteet Suomessa". ETLA Raportti No 141. <https://pub.etla.fi/ETLA-Raportit-Reports-141.pdf>